

Nr 180.

Af herr **Thorsson** m. fl., om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående vissa åtgärder afseende att åstadkomma en minskning i de militära utgifterna beträffande landtförsvaret.

I årets statsverksproposition har svenska folket åter fått en erinran om militarismens omättlighet. Fastän landet suckar under förutvarande pålagor, fastän bekymmer och olust sprida sig inom allt vidare kretsar, prisen på lifsförnödenheter stiga år från år, skattebördan växer, förvärfsmöjligheterna förbli otillräckliga och den sociala lagstiftningen försummas, så dristar sig icke desto mindre högerns regering att inför en riksdag, som utdömt grundvalarna för sin egen tillvaro, föreslå *nya militärbördor* med de mest vidtgående konsekvenser. Samtidigt framlägger den ledande högern inom den s. k. försvarskommittén med suveränt förakt för sin uppgift att allvarligt utreda frågan om landets ekonomiska bärkraft en önskelista på militära rustningar, hvilken skulle skrufva vår försvarsbudget upp med ytterligare några tiotal millioner årligen. Mot dessa nya utslag af militaristisk yratvingas vi af ansvarskänslan för vårt folks framtid att inlägga våra mest energiska gensagor. *Inledning.*

Detta sker först och främst från *principiella* utgångspunkter.

I alla länder reser sig i våra dagar massornas förbittring mot militarismen, som med sina alltjämt stegrade kraf suger folkens mærg och blod och lamslår deras utveckling fram mot en högre kultur. Englands finansminister Lloyd George uppgaf nyligen, att de civiliserade staterna offra nära *nio tusen millioner kronor årligen* på rustningar mot hvarandra. Och kapprustningarna bara ökas i allt häftigare tempo. Kølarna sträckas till nya pansarvidunder, större och kostsammare än några förut existerande, millionhärarna ökas med nya formationer, uppfinnaregenier arbeta rastlöst på att utveckla och fullkomna nya förstörelseredskap, som skola gå fram under vatt-net, uppe i luften.

Men samtidigt bli också de stämmor allt starkare och vinna allt större genklang, som fordra slopande af hela detta vanvettiga system. Folken vända sig allt bestämdare bort från de falska profeter, som föregyckla dem, att fredens välsignelser stå att erhålla blott till priset af ständigt ökade krigsrustningar, som midt under fredens tid ekonomiskt utarma dem. Folken lära sig alltmera inse, att militarismen är en ständig fara för freden och kulturen. Och särskildt vända sig hos de arbetande klasserna känslorna mot militarismens folkförbannelse i en sjudande harm, sedan erfarenheten lärt dem, att militarismen allt chöljare framträder som ett öfverklassens maktmedel mot arbetarna i deras kamp för rättfärdigare sociala förhållanden inom det egna fäderneslandet.

I hela världen ha därför socialdemokraterna i jämbredd med sitt öfriga arbete för eröfring af statsmakten och för kapitalismens undanrödjande *direkt* upptagit kampen *mot militarismen, för fred och afrustning*.

Denna internationella kamp mot militarismen föres från socialdemokratiens sida under uttryckligt häfdande af hvarje nations rätt till själfbestämmelse och till själföförsvar. Men för ett litet folk som vårt kan enligt sakens natur militärväsendet icke äga den betydelse för vår själfständighets upprätthållande, som man i våra maktägande kretsar ännu alltjämt tillmåter detsamma. Vi måste vänja oss att se den sanningen i ögonen, att om vår nation lämnas att ensam utkämpa en strid mot en stormakt, skulle vi äfven med de största offer icke kunna på längden värja vår själfständighet. Sveriges försvar måste därför vara inriktadt på att upprätthålla landets neutralitet. Äfven så lagdt kommer det att på samma gång verka i sin mån försvagande på den anfallslust, som möjligen skulle kunna under vissa situationer på något håll framträda. Med vårt lands afskilda läge och genom traktater tillförsäkrade status quo vid våra gränser måste man emellertid, i betraktande af den tilltagande fredsstämningen i världen, anse den största sannolikhet föreligga, att vår snart hundraåriga fred ostörd skall fortfara, därest vi genom en klok utrikespolitik orubbligt sträfva efter ökade neutralitetsgarantier och hålla oss fjärran från alla stormaktskombinationer.

Då härtill kommer, att vi särskildt i Sverige, ifråga om försvarsbördor drifvits långt utöfver, hvad andra mindre stater påtagit sig, anse vi tiden vara inne, att frågan om en *nedläggning i militärbördorna* på allvar upptages i riksdagen. En sådan nedläggning kan, med hänsyn till hvad ofvan anförts, icke anses i någon mån äfventyrlig. Men den betyder, att land och folk skulle få väsentligt bättre utrymme för nödiga och länge försummade reformer, och att betrycket lättas inom de djupa samhällslagren.

Den socialdemokratiska gruppen i svenska riksdagen anser sig därför, i fullaste öfverensstämmelse med sitt program om »successiv minskning af

militärbördorna fram mot afväpning», nu böra föreslå *en första nedsättning* af dessa. I viktiga punkter riktar sig detta förslag mot uppenbart slöseri med mänsklig och materiell försvarskraft. I den mån nya fredsgarantier tillkomma genom socialdemokratiens växande makt inom folken och parlamenten samt genom den internationella rättens utveckling som en inflytelserik faktor vid hvarje krigsfara, skola nya kraf om lättande af folkets tunga militärbörda fram mot dess slutliga afskrifning, vinna allt vidare kretsar af nationen.

Enligt gjorda beräkningar skulle de årliga *ordinarie* utgifterna under fjärde hufvudtiteln uppgå till 44,066,130 kr. sedan 1901 års härordning blifvit genomförd enligt riksdagens beslut. Nu visar 1911 års stat emellertid, att dessa utgifter, *redan innan härordningen blifvit fullständigt genomförd*, måste beräknas till 49,984,343 kr. Således inemot 6 millioner kronor större belopp än 1913 års stat bör uppvisa och det oaktadt ett stort antal beställningar voro vakanta i 1911 års stat. När dessa besättas, tillkommer ytterligare ett belopp af 608,958 kr. Vi ha tydligen all anledning förutse, att enbart de årliga *ordinarie* utgifterna till landförsvaret komma att tynga minst 6½ million kronor mer, än riksdagen haft anledning förmoda, när härordningen antogs.

*Militär-
budgetens
stegring.*

Enligt 1901 års riksdagsskrifvelse ställdes det i utsikt, att *extra anslag* för kasernbyggnader, nyanskaffning af kanoner, gevär m. m. skulle under tiden för härordningens genomförande behöfva lämnas intill ett belopp af något öfver 71 millioner kronor. Emellertid ha de extra anslagen under fjärde hufvudtiteln t. o. m. år 1911 sprungit upp till det enorma beloppet af 118 mill. kr. Således ett öfverskridande af beräknade *extra anslag* med ej mindre än 47 mill. kr. Följden har blifvit, att hären under år 1902—1911 slukat den efter våra förhållanden svindlande summan af 548,268,000 kr. I sanning har svenska folket anledning ställa de representanter till ansvar, som på detta sätt hushållat med statens medel.

Ensamt *kasernbyggnaderna* beräknades 1901 komma att draga en slutlig kostnad af 48 mill. kr. Riksdagen har likväl 1901—1910 hunnit bevilja 57 mill. kr. för detta ändamål, och kasernbyggnadsnämnden ställer i utsikt, att ytterligare 11,421,000 kr. behöfva tillsläppas för dessa byggnadsföretag, hvilka man från militärt håll nu börjar anse delvis förfelade. Dessutom tillkommer 5,8 mill. kr. till förplägnadsanstalter, hvilka väl omnämnas uti 1901 års förslag, men hvilkas kostnad riksdagen fick erfarast först genom en proposition till 1908 års riksmöte. Den verkliga kostnad, kasernbyggnadsraseriet åsamkat svenska folket, blir således c:a 75 mill. kr. i stället för de 48 mill. kr. man

förmått riksdagen uttala sig för. Och ändå ha 2,273,308 kr. för kustartilleriets kaserner icke medtagits i beräkningen.

Marinen berördes endast i förbigående under 1901 års riksdagsförhandlingar. Orsaken härtill var, att flottan några år tidigare — 1899 — fått sina kraf tillgodosedda. Det omnämnes likväl uti särskilda utskottets betänkande, att femte hufvudtiteln till följd af värnpliktstidens utsträckning m. m. år 1913 skulle kräfvat *ordinarie* utgifter till ett belopp af 13,889,004 kr. Äfven detta anslag har redan lämnat alla beräkningar bakom sig. Ut i 1911 års stat upptar det 19,575,491 kr. Således redan 5½ mill. kr. mer än staten beräknats skola uppvisa år 1913.

De *extra* anslagen för marinen fingo ingen plats uti det öfverslag, som år 1901 gjordes öfver utgifterna till krigsmakten intill år 1913. I medeltal ha likväl anslagits 8,7 mill. kr. under åren 1902—1911. Marinen har under denna tid uti *ordinarie* anslag kräft 151,764,023 kr. och uti *extra* anslag 87,568,775 kr. eller tillsammans 239,332,800 kr.

Med tillägg af pensionskostnaderna skulle militärväsendet t. o. m. 1911 under de senaste tio åren ha åsamkat oss en utgift, som betänkligt nalkas miljarden — 812 mill. kr. — innan härordningsreformen i sitt färdiga skick hunnit pröfvas, och ändå vågar man nu komma med kraf på att vältra ännu större bördor på de skattdragande. Försvarskommittén, hvilken förutsätter en stegring af militärutgifterna från nuvarande 79,884,488 kr. till 100 mill. kr. 1919, har uti sitt betänkande t. o. m. djärfts upptaga det förslag att bilda en reservbataljon vid hvarje regemente, som förkastades af 1901 års riksdag, och dessutom i väsentliga delar framkommit med äskanden, som gå vida utöfver, hvad Kungl. Maj:t år 1901 ansåg sig böra begära.

Inför de fakta, som här angifvits, borde *samtliga* riksdagens partier anse sig förpliktade att först och främst omedelbart vidtaga åtgärder för kostnadernas *nedbringande* till de belopp, riksdagen uti sin skrifvelse 1901 förbundet sig utgifva. Att därutöfver åtskilliga inskränkningar kunna göras skola vi nedan påvisa.

I fråga om sättet för reduktionens utförande erbjuda sig i hufvudsak tvenne vägar. *Dels* kunna vissa indragningar och reorganisationer ske beträffande särskilda vapenslag afseende minskning af personal och materiel, *dels* kan öfningstiden för de värnpliktige undergå en begränsning. Båda vägar synas oss böra begagnas.

Till en början vilja vi beträffande *fjärde hufvudtiteln* föreslå en del partiella reduktioner.

Musik-
personal.

Numer torde väl ingen kunna påstå att den militära musikpersonalen vare sig ökar krigsberedskapet eller bidrar till försvarskraften vid en konflikt. Bland militärerna själfva har det uttalats, att regementenas musik-

kårer innebära en oerhörd och löjlig lyx. »Denna ståtliga och dyrbara dekoration, där inte så litet är teater och parodi», bör snarast möjligt aflägsnas. På så sätt torde *c:a 1,5 mill. kr.* årligen kunna sparas.

Vid 1901 års riksdag gjordes flera uttalanden om en inskränkning af det *dyrbara kavalleriet*, hvars nytta uti modern krigföring blifvit ifrågasatt. Särskilda utskottet skref: »Att de båda kavalleriregementen, som äro afsedda att bilda svenska arméns kavallerifördelning, skulle utan alltför stor olägenhet kunna ordnas på fem skvadroner i st. f. på tio, hvarigenom för armén i sin helhet skulle vid mobilisering komma att finnas en kavalleribrigad om två 5-skvadroners-regementen.» Härigenom ansågs 1,288,975 kr. kunna sparas å den kungl. propositionen. Vid sammanjämkningen mellan kamrarnas i denna del olika fattade beslut blef resultatet emellertid, att Kungl. Maj:ts förslag segrade. För vår del kunna vi ej inse behöfligheten af en särskild kavallerifördelning. Dess uppgift skulle ju vara att »skugga» fienden, så snart han vunnit fotfäste i landet, hvarigenom kontakten med honom från början uppehålles. Numer anse militärerna själfva, att en i landets sydligaste och dess för landstigning minst utsatta del förlagd kavallerifördelning omöjlig kan fylla en dylik uppgift. Sålunda har generalskommissionen i utlåtande den 21 december 1907 föreslagit fördelningen sönderbrytande, i det att »den af chefen för generalstaben förordade förflyttningen af vissa delar af det i Skåne förlagda kavalleriet anses böra afse dessa delars framtida användning såsom fördelningskavalleriregementen vid de planlagda *nya* arméfördelningarna, hvadan ock kaserner för ifrågavarande kavalleritruppförband snarast möjligt böra uppföras i de orter, hvilka Konungen finner vara för detta ändamål de lämpligaste.» Den nutida krigföringen medför icke heller något själfständigt uppträdande af kavalleristyrkor i vårt lands terräng, och deras användbarhet för rekognoserings- och rapporttjänst blir af allt mindre värde till följd af teknikens utveckling. När en effektiv reduktion af militärbörderna omedelbart bör ske, måste enligt vårt förmenande detta ytterst dyrbara vapen *ställas på indragning*. Enligt härorganisationen ingår en ridande division från Vendes artilleriregemente uti den skånska kavallerifördelningen. När Skånska husar- och dragonregementena nu föreslås till indragning, följer häraf, att äfven detta artilleri bör ställas på afskrifning. Endast genom den skånska kavallerifördelningens slopande skulle inemot *3 mill. kr.* årligen sparas.

När den själfständiga kavallerifördelningen, hvilken utgör en väsentlig del af landets kavalleristyrka, bortgår, blir kavalleriinspektionen mer behöflig än förut, hvarför kavalleriinspektörens befattning jämte stabspersonalen kan indragas. Härmed vinnes ytterligare *c:a 15,000 kr.*

Kavalleri-
fördel-
ningen.

De för kavallerifördelningen afsedda kasernbyggnaderna kunna disponeras för annat ändamål, hvarigenom yttreligare besparingar erhållas.

Haubitsdivisionerna.

Uti det vid 1901 års härordningsförslag fogade statsrådsprotokollet ingingo äfven beräkningar för bildandet af fälthaubitsdivisioner vid artilleriregementena. Enligt dessa skulle sex dylika divisioner anskaffas för en kostnad af 5 mill. kr. Det rådde emellertid så olika uppfattningar, om tunga eller lätta haubitser borde komma till användning, att anslag icke det året begärdes för ändamålet. När det 8 år senare gällde att tvinga igenom tre-millioners anslaget — icke 5,000,000 kr., som försvarskommissionen (sid. 226) uppger såsom redan beviljadt — sattes alla krafter i rörelse, och det försäkrades, att den föreslagna typen var lyckligt funnen. Följden blef, att riksdagen med 230 röster mot 131 beviljade anslaget, hvaraf på extra stat för år 1910 800,000 kr. Röstsiffrorna uti de båda kamrarna äro belysande nog och böra anföras. I Första kammaren var det blott en enda röst emot anslaget, men i Andra kammaren 130. Vid 1910 års riksdag anvisades ytterligare 800,000 kr., af besparade medel från tvenne andra anslag å 4:de hufvudtiteln.

Emellertid befinnes det, enligt hvad vi erfarit, att så sent som i april månad 1910 försöken ännu icke voro afslutade, ehuru det tidigare förklarats, att »typen var lyckligt funnen». Några beställningar voro heller icke gjorda, och det är för öfrigt tvifvelaktigt, om experimenten, hvilka åren 1903—1909 kostat 215,000 kr., ännu blifvit afslutade.

Det finns följaktligen anledning förmoda, att hela det anvisade anslaget till materiel — 1,6 mill. kr. — kan sparas och återgå till statskassan. Man styrkes i denna uppfattning vid läsandet af årets statsverksproposition, hvori departementschefen visserligen omnämner hvilka summor, som redan anvisats, men icke på något sätt klargör om materielen ännu blifvit beställd. I hvarje fall böra några ytterligare medel icke anvisas, utan hela det återstående beloppet — afses för andra statsändamål.

Uti proposition till 1909 års riksdag framhölls äfven såsom motiv för medlens anvisande, att den erforderliga personalen af volontärer och värnpliktiga voro i hufvudsak förhanden, och att befälspersonal och stamhästar så småningom skulle anskaffas. Ett studium af de båda sista årens stater visar likväl, att en väsentlig del af den för haubitsdivisionerna afsedda styrkan, särskildt beträffande befälspersonalen, icke blifvit uppsatt. När dessa beställningar äro tillsatta, skulle såsom förut är angifvet, de årliga utgifterna komma att ökas med c:a 600,000 kr., hvilken summa genom haubitsdivisionernas indragning skulle kunna sparas. Härtill kommer minst $\frac{1}{2}$ mill. kr. för divisionernas underhåll i öfrigt. Dessutom kan man ha skäl förmoda,

att om haubitserna verkligen anskaffas, den slutliga summan härför icke skall understiga de antydda 5 mill. kronorna.

Genom att återkalla hittills gifna anslag och beslut om att icke lämna några vidare medel till haubitsdivisionerna samt indraga dess nu befintliga personal skulle *inmot* 6,1 mill. kr. kunna sparas.

Såsom en frukt af för länge sedan utdömda uppfattningar om sättet för försvarskrigs förande — den s. k. centralförsvarsprincipen — ha vi fått en fästning midt inne i landet. Innan någon fiende står utanför Karlsborg, har landets öde redan afgjorts. Karlsborg ligger som ett typiskt exempel på, hur militärerna förmått svenska folkets representanter till utgifter för ändamål, hvilka äfven krigsteknici finna totalt bortkastade. Arméns myndigheter, hvilka eljest icke genera sig för att låta millionerna rulla, ha sedan åtskillig tid upphört att begära några flera för detta säregna utslag af svensk krigskonst. Kungl. Maj:ts förslag till 1906 års riksdag afsåg en inskränkning i befästningsplanen, och sedan 1908 har något nytt anslag för detta ändamål icke äskats. Fästningen kan saklöst slopas, och den artilleristyrka — 4 kompanier jämte stab — som är förlagd till densamma, jämte öfrig personal indragas. Genom dessa åtgärder sparas minst 350,000 kr. årligen, samtidigt som ett stort antal byggnader kunna begagnas för andra ändamål och staten skaffa sig inkomst af de 1,200—1,500 hektar skogshemman och annan mark, som tillhöra befästningsanläggningen.

*Karlsborgs
fästning.*

En af de mest betydande orsakerna till vårt militärväsendes dyrhet har upprepade gånger framhållits vara den abnorma storleken af dess yrkespersonal. Närmare hälften af de ordinarie utgifterna till landtförsvaret åtgår till den fast anställda personalens aflöning och underhåll. Denna del af militärbördan visar äfven oafbruten tendens att växa. I sanning en slående illustration till det en gång förda talet om värnpliktshärens billighet. Endast anslagen till »aflöning och rekrytering» utgingo 1898 med 8,441,906 kr., år 1902 med 10,576,335 kr. och år 1909 med 16,517,695 kr., men uti 1911 års stat ha dessa anslag beräknats till 18 mill. kr. Lägges härtill ersättning för inkvartering, utrustning, utspisning m. m. når man summan 25 mill. kr. Under dessa förhållanden bör uppmärksamheten riktas på de möjligheter, som inom denna del af härväsendet erbjuda sig för en till minskade utgifter ledande *förenklning af organisationen*.

*Reduktion
af staman-
ställd be-
fälsper-
sonal.*

Denna torde måhända kunna vinnas genom en förening af regementenas kompanier under gemensamt chefskap, kasernförläggning, förråds- och expeditionsväsen samt utbildning i enlighet med ett af en fackman — kapten Ivar Hult i tidskriften »Det Nya Sverige» — i annat sammanhang publiceradt förslag. Detta innebär, att vid hvarje kompani af udda nummer skall finnas en kapten af första klass, beriden, 1 löjtnant, 1 fanjunkare, 2 öfverkorpraler, 3

korpraler. Vid hvarje kompani af jämnt nummer skulle finnas 1 kapten af andra klass, 1 löjtnant, 1 sergeant, 2 öfverkorpraler och 3 korpraler. Härutöfver borde på kompanistat för hela regementet enligt hans förslag finnas t. ex. 4 löjtnanter.

Kompanierna skulle under fredstjänst (med undantag för repetitionsöfningarna) vara sålunda förenade:

Kaptenen af första klass är chef för sitt kompani af udda nummer jämte kompaniet af nästföljande jämnt nummer. Han har kaptenen af andra klass till sitt biträde, då denne ej är upptagen af kommenderingar; till sin ersättare, då han själf är bortkommenderad. Han omhändertager med biträde af fanjunkaren dubbelkompaniets gemensamma förråd och expedition. Löjtnanterna och korpralerna äro befäl och instruktörer hvar vid sitt regementes rekrytpluton. Sergeanten vid kompaniet af jämnt nummer biträder fanjunkaren; de ersätta hvarandra vid kommenderingar. Båda plutonerna äro under utbildningen förenade i ett kompaniförband under chefens ansvar och ledning. Endast under repetitionsöfningarna äro kompanierna skilda åt, då en tillfällig expedition upplägges.

Genom tillämpning af denna princip kunna med nuvarande organisation afsevärda besparingar göras. Under förutsättning, att regementets befälspersonal i fredstid blefve: 1 öfverste, 1 öfverstelöjtnant, 2 majorer, 6 kapten af första klass, 6 kapten af andra klass, 4 löjtnanter af första klass, 4 löjtnanter af andra klass och 4 underlöjtnanter, skulle vid infanteriet endast hvad befälet angår c:a 50,000 kr. pr regemente kunna afdragas från anslaget till befälets aflöning. I rundt tal skulle sålunda vid infanteriets 28 regementen 1,4 mill. kr. vinnas. Härtill komma de besparingar, hvilka kunna vinnas genom motsvarande indragning af underbefäl uppgående till ett belopp af c:a 850,000 kr.

Göras motsvarande beräkningar för artilleriet, trängen och återstående del af kavalleriet, samt tages hänsyn till den minskning af underbefälspersonal, som äfven vid dessa vapen tillika kan vinnas, torde genom ofvannämnda förfaringssätt omkring 3 mill. kr. med viss säkerhet kunna inbesparas.

Reformen torde med ännu större lätthet kunna genomföras och måhända göras än mer vidtgående, om en inskränkning af den uti staten upptagna volontärstyrkan samtidigt äger rum. Härtill borde äfven den omständigheten kunna föranleda, att det visat sig omöjligt hålla styrkan fulltalig. Vakanserna utgjorde enligt försvarskommitténs betänkande 1 jan. 1908 och 1 juli 1910 respektive vid infanteriet 42,8 % och 17,8 %, vid kavalleriet 13,5 % och 3,6 %, vid artilleriet 12,0 % och 4,4 %. Och det oaktadt premier utfästes för enrollerande af arbetslösa.

Reduktion af volontärernas antal vid hvarje regemente.

När riksdagen år 1901 minskade den af Kungl. Maj:t föreslagna öfningstiden för de värnpliktige, medgafs Kungl. Maj:t i stället rättighet att för tiden f. o. m. år 1908 och *intill dess annorlunda bestämmes* i mån af behof genom anställande af manskap på grund af frivilligt aftal ersätta afgången i infanteriets nummerstyrka med högst 72 nummer vid hvart och ett af Lifregementets grenadjärer och 21 andra infanteriregementen samt med högst 48 nummer vid hvart och ett af Karlskrona och Vaxholms grenadjärregementen. Sedan det numer visat sig, att de beräkningar, hvilka legat till grund för riksdagens beslut, varit i så hög grad vilseledande, som af ofvanstående redogörelse framgår, är det allt skäl uti, att riksdagen återkallar den förbindelse, som afgafs i ett svagt ögonblick för att ge ersättning åt den nedprutning, som skedde beträffande öfningstidens längd. Enligt en uppgift uti försvarskommitténs betänkande (sid. 159) skulle statens årliga utgifter härigenom kunna minskas med *1,266,400 kr.*

Som bekant erhålla de beridna officerarna lönetillägg för tjänstehästar à 400 kr. pr häst och år jämte furageringsersättning à 1 kr. pr häst och dag. Oaktadt detta uttagas af stamanställda manskapet ett visst antal hästskötare, hvilka både aflönas och födas af kronan. Dessa undandragas Läriegenom den tjänsteutöfning, hvartill de rätteligen äro afsedda. Vanligen är det äfven det raskaste och dugligaste manskapet, som på detta sätt upptages af privattjänst. Denna manskapsstyrka anses sålunda i själfva verket såsom icke behöflig för den direkta tjänsten och kan indragas. Detsamma är förhållandet med de kalfaktorer, officerarna och delvis äfven underofficerarna begagna för sitt privata bruk till klädborstning, ärendens uträttande m. m. d., som icke har med krigstjänsten att skaffa. Dessa hästskötare och kalfaktorerers antal kan säkerligen uppskattas till minst 500 man. Enligt verkställd beräkning skulle en utgiftsminskning af *325,000 kr.* årligen kunna erhållas genom indragning af denna till privattjänst begagnade personal.

Hästskötare och kalfaktorer; adjutanter, ordonnanser och kammarherrar hos kungl. personer.

I detta sammanhang vilja vi framhålla det olämpliga uti, att officerare i tjänst utöfva befattningar såsom kammarherrar, adjutanter och ordonnansofficerare hos kungliga personer, befattningar hvilka nästan uteslutande äro att betrakta såsom hofsysslor. Konungen har en förste adjutant, två öfveradjutanter och 12 adjutanter; kronprinsen 4 adjutanter och 4 ordonnansofficerare; prins Wilhelm en adjutant och 2 ordonnansofficerare; prins Eric en kommenderad officer; prins Carl 3 adjutanter, hvaraf en vaktfri; prins Eugen 2 adjutanter, hvaraf en vaktfri. Under sina »vakter» deltaga dessa personer icke uti den militära tjänstgöring, för hvilken de äro afsedda. Särskildt bör anmärkas, att i aktiv tjänst varande officerares direkta anställning inom hofstaten är ett oskick, som bör afskaffas. Så bestämda uttalanden ha förut gjorts i riksdagen i dessa afseenden, att de borde ha vunnit ef-

terrättelse af dem det vederbör. Med stor majoritet antog Andra kammaren för sin del vid 1901 års riksdag en sådan ändring af 48 § i regeringsformen, hvarigenom uttryckligen sades ifrån, att »till krigsmakten hörande officerare i tjänst med lön å regemente eller kår icke kan till sådan beställning nämnas eller till något slags hof-tjänstgöring användas». Detta beslut upprepades af Andra kammaren år 1904, och den ende, som yttrade sig däremot, gjorde det af den grund, att det var antagligt, att »Konungen har tagit i betraktande Andra kammarens önskan, att icke någon militär person må inneha hof-tjänst». En blick i statskalendern är tillräcklig för att förvissa sig om, att så icke är förhållandet.

*Förtidspen-
sionering af
öfverflödigt
befäl.*

Frånsedt här föreslagna reduceringar af befälsstyrkan bör det utredas, om icke stambefälspersonalen kan ytterligare minskas och reservbefäl vid behof i stället inkallas. En betydande kostnadsminskning skulle härigenom vinnas.

Uti förutnämnda artikel af kapten Ivar Hult framhålles, att under större delen af året en väsentlig del af befälspersonalen saknar »försvarlig syssetsättning». Denna artikel af en fackman är af beskaffenhet att böra komma till riksdagens kännedom, hvarför vi här återge den del af densamma, som berör denna sak.

»Vår armé har mycket svaga befälsreserver och håller därför i fredstid en yrkespersonal, mycket talrikare än fredsarbetet kräfver. Se där grundorsaken till vår armés dyrbarhet.

Jag skall bevisa personalens öfverflödiga talrikhet i fredstid genom att angifva förhållandet vid infanteriet.

Vi ha här tre verksamhetsperioder om året:

1) *Volontärutbildningsperioden*, början af oktober—början af april, 6 månader. Till volontärernas utbildning åtgår kanske $\frac{1}{3}$ af det befintliga kompanibefälet vid regementet. Nästan all öfrig personal saknar under hela denna tid försvarlig syssetsättning. För att ändock skaffa den något att göra har på kompanicheferna lagts en onödigt omständlig och vidlyftig expeditons- och förvaltningstjänst, hvilken likväl blott i mycket ringa grad kan fylla dess tid. För att utfylla deras öfverflödiga tid och för att bereda den hela öfriga sysslolösa skaran något att göra, skall tiden användas till författandet af skriftliga arbeten, hållandet och åhörandet af föredrag, krigsspel, åseende af volontärernas fälttjänstöfningar, kurser i allmännyttiga ämnen för eljest sysslolöst manskap m. m. dylikt.

Svårigheterna att ordna och vid full effekt vidmakthålla denna konstladt framtvungna verksamhet hafva visat sig alltför stora. Den fyller icke hela tiden. Den bringar icke armén valuta. Den inses och uppfattas af alltför många såsom en blott förevändning och blir för flertalet intet annat än

förtäckt dagdrifveri, hvaraf armén snarare lider skada. Tron, respekten, allvaret, intresset, förmågan och samvetet i tjänsten komma därifrån svårt anfrätta till det värf, där verkligt arbete nödvändigt kräfvades.

2) *Beväringsrekrytperioden*, början af april—början af september, 5 månader. Vid hvar och ett af regementets 12 kompanier utbildas en rekrytpluton om 40 à 60 man. För hvarje sådan pluton sysselsättas nu 1 kapten, 2 subalternofficerare, 1 fanjunkare, 1 à 2 sergeanter, 12 korpraler af olika grader, hvartill kommer ett antal, 10 eller flere, mer eller mindre utbildade volontärer. Hvad som behöfs, är vid hvarje pluton: 1 subalternofficer (1 sergeant kan vara nyttig att ha, men icke nödvändig), 6 korpraler af olika grader (vid små plutoner kan man redå sig med färre korpraler), samt för 2 eller 3 plutoner gemensamt: 1 kapten och 1 fanjunkare. Alltså har regementet väl dubbelt mera kompanibefäl än som är nödvändigt under rekrytperioden.

Någon vill kanske trösta därmed, att utbildningen väl blir så mycket grundligare. Ack nej! Arbetsprestationen på hvarje hand minskas i stället i proportion till befälets öfvertalighet.

3) *Repetitionsöfningarna*, början af september—början af oktober, 1 månad. Hela den fast anställda personalen har full sysselsättning. Men — endast i brist på tillräckligt antal dugligt och disponibelt reservbefäl.

Således endast under repetitionsöfningarnas enda månad har hela yrkespersonalen i fredstid full sysselsättning, medan för öfrigt under fem af årets månader hälften och under sex månader $\frac{7}{8}$ af denna personal är alldeles onödig, ja, onyttig. Äfven under repetitionsöfningarna kunde man nöja sig med hälften, ifall reservbefäl funnes. Är det att förvånas öfver, att en sådan fredsorganisation är dyrbar?»

Det är angeläget, att åtgärder vidtagas med anledning af dessa missförhållanden, hvarom erfarenhet vunnits från flera håll. Botemedlet synes närmast vara en förtidspensionering af det öfverflödiga befälet och dettas öfverförande till reserven med viss tjänstgöringsskyldighet. — Försvarskommittén afser i stället en ytterligare ökning af befälspersonalen! — I hvad utsträckning detta kan ske, och huru stora besparingar, som härigenom må vinnas, kan ej framgå utan en utredning af mer tillförlitligt slag än dem, militärerna hittills plägat förelägga riksdagen. Det är emellertid vår uppfattning, att ännu *ett par millioner* på detta sätt böra kunna vinnas.

När riksdagen biföll det väldiga kasernbyggnadsanslaget — beräknadt till 48 mill. kr. — var det säkerligen i tanke, att detta utgjorde en oundgänglig konsekvens af härordningsreformens genomförande. Under årens lopp har äfven, som förut är nämnt, 57 mill. kr. hunnit beviljas för ändamålet, och flera kungsgårdar dessutom anslagits till öfningsfält. Nu får svenska folket

*Kasern-
byggnader.*

emellertid från fackmannahåll höra, att dessa millioner delvis äro bortkastade. Det bör i sanning kännas bittert för dem, hvilka medverkat till beslutet och för dess fullgörande nedtyngt oss med förlamande skattebördor.

Uti förutnämnda artikel heter det:

»En annan orsak till vårt landtförsvars dyrhet, ehuru den icke hunnit göra sig i hela sin vidd kännbar, är de alltför stort tilltagna kasernbyggnaderna.

Alla våra regementen skola, är meningen, hafva kaserner, så tilltagna, att de bekvämt rymma trupperna under repetitionsöfningarna, en enda månad, då tre årsklasser beväring äro i tjänstgöring. Under årets öfriga elfva månader är aldrig mer än en årsklass tillstädes, och då måste dessa stora kaserner stå till två tredjedelar tomma.

Att denna kasernering måste bli oerhördt dyrbar i förhållande till dess nyttiga valuta, det inses utan vidare. Det är högst beklagligt, ifall anordningen är nödvändig. Ännu beklagligare är det, ifall anordningen icke är nödvändig. Hvad skall man då säga, ifall den icke allenast är öfverflödig utan för armén skadlig.

Detta är *tyvärr* förhållandet. Kasernförläggningen under repetitionsöfningarna är icke alls nyttig, men skadlig för utbildningen.

Under repetitionsöfningarna skulle regementena behöfva vara snart sagdt hvarsomhelst, utom i kasernerna. Denna månad är till, för att trupperna skola öfva sig i krigsmässigt uppträdande och i fältlif. Därtill är kasernen en alltför bekväm stamort. Kaserneringen binder regementena vid stadsomgifningar, vid terrängförhållanden, hvilka ytterligt försvåra trupputbildningen. Man får där ej skjuta, ej röra sig, så fritt som behöfves, utan att markupplåtelsen kostar summor, dem man saknar tillgång till. Åtkomsten af goda, beträdbara öfningsplatser blir förenad med långa marscher, transporter, tidsutdräkter och allehanda svårigheter, hvilka tära på öfningarnas antal, värdefulla planläggning och utförande, på intresset och hågen, på fältmässigheten, på hela resultatet.

Vi ha kommit i kaserner och fått längre öfningstid. Men just dessa rika, närliggande, lätta öfningstillfällen, den därpå beroende arbetsintensitet och arbetsglädje, som rådde på de gamla mötesplatserna, och hvilka åstadkommo de förvånande utbildningsresultat på kort tid, som fordom med rätta voro vår berömmelse, allt detta ha vi nu väsentligen förlorat. Trots de ofantligt ökade kostnaderna och den längre tiden, står vinsten icke i någon rimlig proportion till hvad som offrats. Nej, under repetitionsöfningarna, och delvis äfven under rekrytskolan, ut på den gamla sortens tummelplatser, de enda där en fullt gifvande trupputbildning kan bedrivas och där en fältmässigt anda triffes.

Bäst vore, att hvarje arméfördelning ägde sin stora öfningsplats för flera regementen på en gång. Endast de mera aflägset belägna regementena borde hafva egna eller parvis ena sig om gemensamma fält. Dyrbara trupptransporter dit? Nej, visst icke! Dit skulle trupperna marschera till fots, äfven om så vore några dagsmarscher, bedrifvande öfningar under vägen. Och där skulle de, i de enklaste baracker, lefva ett halft fältlif under 40 dagar. Det är nämligen ett faktum, att nuvarande repetitionsöfningar om 30 dagar äro för korta. — Trupperna kunde äfven sammandragas direkt till mötesfälten.

Det vore ej små summor, man sålunda genom minskadt behof af ersättning för markskada etc. skulle inbespara å anslagen till arméns öfningar, och likväl skulle man vinna en högst afsevärd bättre utbildning.

Må man dröja med att afyttra de gamla mötesfälten och att rifva ned byggnader och förstöra anordningar, som finnas på dem. Behofvet, nödvändigheten skall förr eller senare låta dem åter komma till heders. Eller ock kommer man att nödgas begära anslag till nya, och att det blir en kostsam historia, det skall man då få erfara.

Kasernutrymmet kan därför och borde inskränkas till behofvet under rekrytskoleperioden, till en årsklass värnpliktiges behof, d. v. s. till tredjedelen af det, som nu är tillämnadt.

Ja, ett byggnadskapital af flera millioner kronor skulle besparas till andra nödvändigare ändamål, och man kunde ha tillfredsställelsen veta, att de dyra kaserner, som finnas, åtminstone äro bebodda.»

Dessa uppseendeväckande uttalanden borde i och för sig ha ansetts tillräckliga för att mana Kungl. Maj:t till vidtagande af en förnyad utredning i fråga om inkaserneringens behöflighet, men när det ej längre kan vara Kungl. Maj:t obekant, att hela kasernbyggnadsväsendet kommer att sluka 75 mill. kr. i stället för beräknade 48, så borde det ha framstått som en oafvislig plikt för Kungl. Maj:t att ofördröjligen vidtaga undersökning för att tillse, på hvad sätt kostnaderna må kunna nedbringas. *Då Kungl. Maj:t emellertid visar sig ha så ringa uppfattning om, hvad dess skyldighet är, böra svenska folkets representanter därom göra kraftiga påminnelser.* Vi kunna icke dröja och låta millionerna rulla, som om de saknade värde för ett fattigt folk, hvilket kämpar för sitt uppehälle. Byggnadssvindeln kan ej längre fortgå.

Från 1904 års riksdag afläts en skrifvelse, hvari hemställdes, att Kungl. Maj:t ville efter nödig utredning rörande det antal »icke vapenföra» värnpliktige, som bör tilldelas hvarje truppförband samt flottan och kustartilleriet, för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring i värnpliktslagen den 14 juli 1901, hvarigenom förebygges, att ett större antal »icke vapenföra» än hvad som motsvarar det verkliga behofvet, årligen uttagas till eller bibehål-

De värnpliktiges öfningar. Icke vapenföra.

las i tjänstgöring. Försvarskommittén, hvilken yttrat sig i frågan, vill föreskrifva en tjänstgöringstid af 365 dagar för icke vapenföra yrkesmän och skrifbiträden, men 182 dagar för militärarbetarna och anser sig sålunda ha löst frågan. Tillhopa 431,000 kronor skulle på detta sätt sparas. Kungl. Maj:t har biträdt detta kommitténs förslag och genom prop. nr 2 framlagt detsamma inför riksdagen. Härigenom reduceras emellertid icke det antal ej vapenföra, som uttagas.

Det synes oss emellertid angeläget, att riksdagen i enlighet med i nyssnämnda skrifvelse uttalad uppfattning snarast möjligt får sig förelagdt ett förslag till indragning af minst 75 % af denna värnpliktsstyrka. Inom armén beräknas densamma år 1909 till 3,459 man, och varierade tjänstgöringstiden med hänsyn till olika truppslag mellan 240 och 365 dagar. Landet skulle vara bättre betjänt med, att dessa personer fortsatte sin borgerliga näring i produktionens tjänst, än att de föra ett halft dagdrifvarelif under värnpliktsöfningarna. Den tjänst, de nu utöfva, kan det kvarvarande antalet med hjälp af praktiska maskinella och andra anordningar säkerligen bestrida. Inalles torde inemot 1 mill. kr. kunna sparas härigenom.

Värnplikts-
tidens
minskning.

När urtima riksdagen 1892 godkände de 90 dagarna, skedde det under uttalande af den »förfärliga försäkran» (Adolf Hedins ord) från stadsrådsbänken, att vi fått ett försvar, hvarigenom vi kunde »värna om vårt oberoende och drifva fienden ur landet». »Om förslaget godkändes», utropade krigsminister Rappe, »så skolen I vinna det målet, att vårt fosterlands oberoende är tryggadt. I skolen hälsas med tacksamhet af hela Eder samtid, af alla i landet, och I skolen välsignas af Edra barn och efterkommande.»

Ja, hurudan den välsignelsen blef, fingo vi snart erfaras.

Knappt var beslutet fattadt, förrän man från fackmannahåll betecknade detsamma som en »otillfredsställande kompromiss», och åtta år senare förklarade en ny krigsminister, herr Crusebjörn, att han »inseende nödvändigheten däraf, att Sveriges försvarskraft till lands *måste stärkas i högst väsentlig grad*, för att vårt freds- och på samma gång frihetsälskande folk må med tillförsikt kunna lita till densamma i farans stund», omedelbart börjat vidtaga åtgärder i detta syfte.

Ett decennium hade ej förflutit, sedan vi fått »ett betryggande försvar», förrän Kungl. Maj:t sökte förmå riksdagen att fyrdubbla värnpliktsidens längd. Detta gick väl icke fullständigt år 1901, då åtta månaders värnplikt för infanteriet genomfördes, men sedan den tiden ha alla ansträngningar riktats på att framtvinga den ettåriga värnplikten. Försvarskommittén ger äfven tydligt tillkänna, att »frågan om utsträckning af tjänstgöringstiden till 365 dagar för värnpliktige, som tilldelats fotfolket i allmän tjänst, bör upp-

tagas till afgörande», så snart kasernbyggnaderna afslutats. För en del andra värnpliktige föreslås tidens omedelbara utsträckning till ett år.

Det vore naivt förmoda, att man, om det målet vunnes, skulle vara tillfredsstäld. Redan nu finnas antydningar om, att så icke blefve förhållandet. Vid granskning af 1901 års härordningsförslag uttalade sig trenne af arméns fördelningschefer för en utbildningstid af 400 dagar. Hvad flottan angår, har chefen för flottans stab 1900 och marinstaben 1908 påyrkat tvåårig värnplikt för å sjömanshus inskrifna. Försvarskommittén sympatiserar därmed, ehuru den icke nu vågar framlägga något förslag. Dylika röster komma nog att höras igen och tala starkare, om den ettåriga värnplikten införes. De sista 20 åren ha äfven hos oss till fullo bevisat, att *militarismens kraf äro lika omätliga, som dess försäkringar äro otillförlitliga.*

Hårdare än de direkta utgifterna till militärväsendet känna de breda folklagren emellertid, att värnpliktstungan trycker dem. I synnerhet den jordbrukande befolkningen lider däraf. Enligt vår uppfattning är tiden nu kommen att i stället för talet om förlängning af utbildningstiden ifrågasätta en *minskning* af densamma. När rekrytskolan för den *fast* anställda personalen, som varar sex månader, anses tillräcklig att ge de enligt militär uppfattning nödvändiga »färdigheter och kunskaper», hvilka erfordras för menig krigsman inom kompaniet, så vore det egendomligt, om beväringmännen icke kunde utbildas på denna tid, i all synnerhet som de värnpliktiga rekryterna enligt herr Crusebjörn med »hänsyn till kroppskrafter, begåfning och förut förvärfvade insikter anses vida mer mottagliga för den militära utbildningen». Det bör äfven anföras, att de indelta rekryterna hade 100 dagars rekrytskola första året och 50 dagars andra året jämte 22 dagars regementsmöte, tillhoppa 172 dagar. Värnpliktstidens minskning för infanteriet till motsvarande tid borde ej förrycka utbildningen.

Den militära uppfattningen i frågan är icke mycket att lita på. År 1892 ansåg frih. Rappe de 90 dagarna visserligen vara ett minimum, »men denna tid rätt använd torde dock vara tillräcklig för att bibringa de värnpliktige någon skjutskicklighet och så pass stor marschfärdighet, att de (stam och beväring) åtminstone kunna följas åt, när det gäller att gå mot fienden». Åtta år senare anser herr Crusebjörn däremot, att »man icke kan ställa sina fordringar så lågt, som här ifrågasatts, nämligen 8 månader».

Minskas värnpliktstiden för infanteriet, bör densamma i motsvarande mån afkortas för öfriga vapenslag. Det torde nämligen icke vara lämpligt att minska den proportionsvis *mera* för dessa, ehuru herr Crusebjörns uttalanden år 1901 skulle kunna ge anledning till ett dylikt förslag. Han polemiserade nämligen mot »den föreställningen, som tycks ha gjort sig ganska allmänt gällande, att infanteristen kan nöja sig med en väsent-

ligt kortare öfningstid än kavalleristen och artilleristen». »Jag vågar påstå», yttrade han, »att om än detta varit en bestämd mening under föregående tider, så är förhållandet nu i mångt och mycket annat.»

En minskning af värnpliktstiden med tveene månader för samtliga vapenslag på sådant sätt, att en månad bortgår från första året och en månad från repetitionsöfningarna, medför c:a 2 mill. kr. besparing.

Indragningen af tiden för repetitionsöfningarna har från militärt håll, senast vid 1910 års riksdag, ansetts omöjliggöra de värnpliktiges öfvande uti större truppförband, enär regementet först under dem är fulltaligt samladt. Denna invändning är icke befogad. Därest inom arméfördelningen en sammandragning af hela värnpliktskontingenten vid infanteriregementena sker till ett enda truppförband under hela rekrytutbildningstiden, i stället för att man nu håller de värnpliktige spridda på olika håll, skulle en öfning i fältstarka förband utan större svårighet kunna åstadkommas. De olika regementenas värnpliktige skulle såsom skilda plutoner och kompanier ingå uti detta rekrytregemente. När det tyska landtvärnet kan öfvas på detta sätt, borde äfven vårt beväringssmanskap härigenom få erforderlig öfning. En dylik reform kan för framtiden få synnerligen vidtgående konsekvenser, i det att åtskillig befäls-, läkare- och intendenturpersonal skulle bli obehöflig samt det för inkasernering beräknade utrymmet i hög grad minskas, hvarigenom mycket betydande besparingar göras.

Marinen.
Pansarbåts-
byggandet.

När riksdagen år 1883 första gången beviljade medel till byggande af sjögående pansarfartyg, inleddes vårt land i den febrila täflan att skapa allt starkare och dyrbarare pansrade skepp, som pågått mellan nationerna under de sista årtiondena. Från sjömilitärt håll har man med ifver sökt förmå statsmakterna att offra stora belopp för detta ändamål. Motiven ha under tidernas lopp hunnit något förändras, anspåken ökats.

Medan den uppgift, som vid 1876 års riksdag af sjöministern tilldelats flottan, var »att utestänga fientliga flottor från våra viktigaste hamnar, att försvåra om icke hindra landstignandet af öfverväldigande fientliga härmassor å våra kuster», hvarför endast »artilleristarka pansarskyddade mindre fartyg» afsågos för striden inom skärgården och »snabbgående, lätt manövrerade, till en del bepansrade fartyg» utanför densamma, ökade redan 1880—82 års kommitté den roll, flottan var afsedd att spela med följande ord: »Gifvet är, att blotta tillvaron på vår sida af ett sjögående, låt vara mindre omfattande men verksamt kustförsvar skulle tvinga fienden till en kraftutveckling så stor, att kostnaden därför icke skulle befinnas motsvara den väntade vinsten.» Nu föreslogs också byggandet af en »förbättrad monitorstyp», den första pansarbåten, men fordringarna på denna var endast, att den skulle »hastigt kunna flytta sig till hvilken hotad punkt som helst

på vår långsträckta kust», och att den skulle vara »så stark beträffande pansarbestyckning, att den, där förhållandena icke äro alltför ogynnsamma, förmår att upptaga strid mot fiendens pansarfartyg». Tydligt åsyftades hufvudsakligen skärgårdsstrider, och därför framhåller kommittén som en oefftergiftlig fordran, att pansarbåtens »storlek och djupgående måste afpassas så, att fartygen kunna framgå i vår skärgård och därstädes kunna uppträda».

1892 års kommitté, hvilken företrädde ungefär samma uppfattning som 1882 års och därför endast föreslår några »modifikationer vid blifvande nybyggnad» af pansarbåtar med hänsyn till »de förbättringar, som inträdt i sjökrigsmaterielens beskaffenhet i andra länder under de senaste åren», talar likväl om, att kustförsvaret för att anses »betryggande» bör vid anfall öfver sjön »såväl utanför vår kust som i våra skärgårdar göra kraftigt motstånd».

Ett steg närmare slagskeppstypen togs af 1901 års sjökrigsmateriel kommitté. Visserligen vill densamma icke ifrågasätta, att pansarbåten »med bibehållande af ett deplacement, som medgaf rörelsefrihet i skärgårdarna» i så hög grad skulle utveckla sina militära egenskaper, att densamma *i alla afseenden* kunde mäta sig med de större, modernare slagskeppen, men »vi borde söka utveckla våra pansarbåtar på sådant sätt, att nybyggda dylika *i något afseende* blefve *öfverlägsna* eller åtminstone jämgoda med våra eventuella motståndares pansarfartyg, slagskepp såväl som pansarkryssare». Chefen för flottans stab sammanfattar år 1906 sina fordringar på dessa fartyg bland annat med följande ord: »*Fart öfverstigande den, som i allmänhet kan utvecklas af första rangens slagskepp*» samt »artilleri i fråga om de svåraste pjäsernas effekt jämställt med de moderna slagskeppens», och den parlamentariska försvarskommittén förklarar nu, »att de sjögående pansarfartyg, som komma att nybyggas för vår flotta, måste kunna utveckla *en fart* och besitta *en sjöduqlighet*, som gifva dem utsikt att kunna nå en fientlig armés operations- och förbindelseleder öfver hafvet. Och det är äfven uppenbart, att fartygen för att därefter med utsikt till framgång kunna gå till anfall måste förfoga öfver ett artilleri, så kraftigt, att det *äfven på de längsta stridsafstånden kan göra fientliga pansarfartyg skada och ett pansar, som på ett nöjaktigt sätt skyddar vattenlinje, artilleri och vitala delar.*» 1906 års typsakkunniga skilja äfven på »de sjögående pansarfartygen» och »våra nuvarande pansarbåtar af 1:a klass», med hvilka de förra böra samverka. I tämligen oförtäckta ordalag är härmed sagdt, att våra pansarbåtar måste bli slagskepp, som i stridsvärde närma sig de pansarfartyg, hvilka kunna angripa våra kuster.

Det är ej nog med, att öfriga maktens utveckling af sina pansarflo-
tor locka till förstorandet af vår pansarbåtstyp, man har äfven småningom
börjat tilldela kustflottan allt betydelsefullare uppgifter och kräfver nu-
mera för densamma pansarfartyg, som endast förklaras vara »i stånd att
fullt tillgodogöra sig fördelarna af våra skärgårdar» i stället för de äldre
pansarbåtarna, hvilka äro »sådana fartyg, som *visserligen* lämpa sig för
skärgården», men hvilkas stridsegenskaper icke äro jämförliga med de
förras. I dessa något dunkla uttryck återfinnes programmet för kustflot-
tans frigörande från skärgården, som på senaste tid allt tydligare framträtt.
En af reservanterna till försvarskommitténs betänkande, hr Bildt, har äf-
ven uppmärksammat, att man söker »i väsentlig mån omlägga de uppgifter,
som hittills ställts på sjöförsvaret». »Den uppgift, försvarskommittén vill
tilldela flottan — att förhindra en invasion öfver hafvet — är», säger han,
»så svår, att om dess fyllande verkligen skulle påfordras, vår flotta måste ut-
växa till en verklig slagflotta.» Tendensen härtill åskådliggöres äfven af
fartygens ökade djupgående: Åran (1902) 5,0 m., Manligheten (1904) 5,3 m.,
Oscar II (1907) 5,5 m., Fylgia (1907) 5,9 m., E-typen 6,6 m. Den sistnämnda
kan icke begagna samtliga af pansarbåtarna nu använda leder.

I den mån detta program fullföljes, betungas nationen hårdt. Under
10-års perioden 1901—1910 ha ej mindre än 61,2 mill. kr. anslagits till nyan-
skaffning af krigsfartygsmateriel samt ändring af äldre fartyg och nybygg-
nad af öfningsfartyg. År 1906—1910 anslogs resp. 4,9, 4,8, 5,4, 5,0 och 4,6 mill.
kr. för detta ändamål, men försvarskommittén vill, att under åren 1912—1919
6,2 mill. kr. årligen skola utgå för motsvarande ändamål. Däri ingår då byg-
gandet af 3 st. I kl. pansarbåtar af ny starkare typ för 34,8 mill. kr. Preten-
tionerna ökas. 1879—80 och 1882 års kommittéer voro nöjda med 2,0 mill. kr.
fast nybyggnadsanslag och 14 pansarbåtar i kustflottan, 1892 års kommitté
begärde 2,8 mill. kr. och 15 pansarbåtar, och 1901 års kommitté 16 pansarbå-
tar jämte 10 pansarkryssare. Nu förordar försvarskommittén mer än dubbla
det sistnämnda årliga nybyggnadsanslaget.

Enligt vår uppfattning måste byggandet af sjögående pansarfartyg ta-
ga ett slut. Den vansinniga täflan med andra folk på detta område måste
upphöra, landet har ej råd deltaga i densamma, och den materiel, som fram-
bringas, motsvarar icke uppoffringarna. Vi komma fördenskull att, när för-
slag om nybyggnader framläggas, på det bestämdaste motsätta oss deras ge-
nomförande.

Därest vår mening omfattas af riksdagen, kunna väsentliga besparing-
ar ske under femte hufvudtiteln ej endast beträffande materielen, utan äf-
ven som en följd af dess minskande, i fråga om den fasta personalen.

Emellertid kunna redan nu åtskilliga besparingar göras genom ut-

rangering af materiel, som saknar nutida stridsvärde, och vissa befälsposter torde antingen kunna indragas eller besättas med befattningshafvare af lägre rang. Sålunda skulle första klass pansarbåten Svea enligt 1907 års statsverksproposition år 1908 ha öfverflyttats till andra linjen. Dessutom torde några kanonbåtar och torpedbåtar af II kl. böra afföras. För I kl. pansarbåtarna afses kommandörkaptenener af första graden såsom chefer. Dessa befattningar kunna lika väl bestridas af kommandörkaptenener af andra graden, hvarigenom aflöningen för en del högre regementsofficersbeställningar kan minskas. Å de trene II kl. pansarbåtarna begagnas regementsofficerare. Det har länge varit bekant, att detta är fullständigt onödigt. Kaptenener äro tillräckligt kvalificerade härtill. Vidare behöfs ej högre befäl än löjtnant å I kl. torpedbåtarna. Eskaderöfningarna ha lämnat tillräcklig erfarenhet härom. Å flottans stationer har stampersonalen vid mobilisering blifvit alltför rikligt tilltagen. En kommandör erfordras icke för bestridande af chefskapet för sjöförsvarsdepartementets kommandoexpedition eller som chef för underofficers- och sjömanskårerna i Karlskrona eller som varfsef på Stockholms station.

Genom indragning af musiken kan en del af ekonomipersonalen und-
varas.

*Musik-
personals
indragning.*

Genom dessa förenklingar och reduktioner kunna åtskilliga belopp — sannolikt ej understigande 250,000 kr. — sparas, deras exakta storlek kan likväl först efter noggrann utredning närmare angifvas.

I fråga om *värnpliktstidens* längd ansågs år 1901, att infanteriets öfningstid borde vara normgifvande. Den minskning, som af oss föreslagits vid detta vapenslag, bör således följas af en motsvarande inskränkning uti de värnpliktiges tjänstgöring vid flottan och kustartilleriet. Detta bör röna så mycket mindre svårigheter, som utbildningen vintertid vid dessa vapen icke kan ha samma betydelse som för öfriga. Med begagnande af samma beräkningsgrund, som försvarskommittén använt, skulle värnpliktstidens minskning med två månader för flottan och kustartilleriet ge en behållning af c:a 550,000 kr.

*Värnplikts-
tidensminsk-
ning.*

Ett steg mot den successiva minskning i militärbördorna, vi afse, torde äfven den sammanslagning af landt- och sjöförsvarsdepartementen kunna innebära, hvarom Andra kammaren för sin del år 1908 beslutade en skrifvelse till Kungl. Maj:t. hvarför vi ånyo framställa förslag i detta syfte. Härtill torde så mycket större skäl förefinnas, som försvarskommittén saknat intresse att upptaga denna fråga.

*Försvarsde-
partemen-
tens sam-
manslag-
ning.*

Därest riksdagen biträder våra här framställda förslag, torde (frånsedt besparingarna å haubitsmaterielen samt å kasernbyggnadsanslaget m. m., som icke kan beräknas) ett belopp af c:a 20 mill. kr. årligen kunna frändra-

gas militärväsendet och tillföras den blifvande ålderdomsförsäkringen, hvar till medel eljest skulle uttagas beskattningssvägen.

Angående det förfaringssätt, som bör begagnas för verkställande af den af oss föreslagna reduktionen af yrkespersonal på sådant sätt, att enskildas berättigade intressen icke tillbakasättas, torde en utredning, som skyndsamt verkställas, kunna anvisa lämplig metod.

Med hänvisning härtill och på grund af konstitutionella skäl måste denna motion, tyvärr, utmynna i en begäran om skrifvelse till Kungl. Maj:t, men afse vi att dels i särskilda motioner, dels vid statsverkspropositionens behandling såvidt möjligt, framställa yrkanden i denna motions syfte.

Med anledning af det som ofvan anförts, anse vi önskvärdt:

att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa en utredning angående lämpligaste sättet för vidtagande af nedanstående åtgärder, afsedda att åstadkomma en minskning i militärutgifterna;

1) Indragning af den under fjärde och femte hufvudtitlarna anställda musikpersonalen;

2) Indragning af samtliga de till skånska kavallerifördelningen hörande truppförbanden, jämte till kavalleriinspektionen hörande befattningar.

3) Återställande af de för anskaffande af haubitsmateriel af riksdagen anvisade, ej förbrukade penningmedlen samt indragning af den för tjänst vid detta vapen redan anställda stampersonalen;

4) Nedläggande af Karlsborgs fästning samt indragning af den för dess försvar afsedda personalstyrkan;

5) Föreningen af kompanierna parvis vid infanteriet och andra vapenslag, afseende gemensam utbildning och förvaltning, samt beredande af möjlighet att verkställa en revision af stampersonalen i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ofvan (sid. 8) angifvet förslag;

6) Indragning af det på grund af 1901 års riksdagsskrifvelse f. o. m. 1908 utöfver hvad Kungl. Maj:t begärt å stat uppförda 72 resp. 48 volontärsbefattningarna pr infanteriregemente;

7) Indragning af det antal stamanställd personal, som motsvarar den för befälets uppässning och skötseln af deras hästar vid armén nu använda styrkan.

8) Indragning af det antal befälsbeställningar, hvilka på grund af befattningshafvarnes hoftjänstgöring af vederbörande anses mindre behöfliga;

9) Indragning af befälspersonal genom införaende af förtidspensionering med viss tjänstgöringsskyldighet;

10) Utträngning af fartygsmateriel tillhörande flottan, som saknar nutida stridsvärde, och indragning af för mobilisering på densamma anställd personal;

11) Indragning af en del befälsbefattningar vid flottan i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det som ofvan (sid. 25) anförts; samt

12) Föranstaltande af en grundlig revision af kasernbyggnadsplanerna.

Under återopande häraf hemställa vi,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla det täcktes Kungl. Maj:t, efter verkställd utredning angående de här ofvan under punkterna 1—12 upptagna frågor, för Riksdagen till nästkommande år framlägga de förslag hvartill utredningen må föranleda.

Stockholm den 25 januari 1911.

<i>Hjalmar Branting.</i>	<i>Nils Persson.</i>	<i>F. W. Thorsson.</i>
<i>Viktor Larsson.</i>	<i>Johan Forssell.</i>	<i>C. E. Svensson.</i>
<i>E. C. Kropp.</i>	<i>G. A. Rundgren.</i>	<i>Aug. Nilsson.</i>
<i>A. J. Christiernson.</i>	<i>O. H. Waldén.</i>	<i>Gustaf Strömberg.</i>
<i>Erik Palmstierna.</i>	<i>Bernh. Eriksson.</i>	<i>C. Winberg.</i>
<i>Sven Linders.</i>	<i>J. Hasselquist.</i>	<i>A. C. Lindblad.</i>
<i>Knut Tengdahl.</i>	<i>Värner Rydén.</i>	<i>Ernst Söderberg.</i>
<i>L. J. Carlsson.</i>	<i>K. A. Borg.</i>	<i>J. T. Johansson.</i>
<i>N. A:son Berg.</i>	<i>Hjalmar Rissén.</i>	<i>N. Edc. Lindberg.</i>
<i>J. A. Wallin.</i>	<i>Carl Lindhagen.</i>	<i>Joh. Åberg.</i>
<i>Herm. Lindqvist.</i>	<i>Sven Persson.</i>	<i>E. A. Leksell.</i>
	<i>Charles Lindley.</i>	